

วรลี ศรีทอง : การถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้านในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
ในกรุงเทพมหานคร (THE TRANSMISSION METHODS OF THAI MUSICAL INSTRUMENTS BY LOCAL SCHOLARS IN
PRIMARY SCHOOLS UNDER THE MINISTRY OF EDUCATION IN BANGKOK) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : รศ.สุพิศรา
ชุมเกตุ, อ.ดร.ศิริบุณ จงวุฒิเวศย์ และ ผศ.วิราภรณ์ วรณดี. 191 หน้า. ISBN 974-653-054-2

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้านในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ประกอบ
ด้วย 1) วิธีการถ่ายทอด ได้แก่ 1.1 การสอนที่มีองค์ประกอบของ วิธีสอน เนื้อหา การใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผล
1.2 ขั้นตอนการถ่ายทอดดนตรีไทยตามเทคนิควิธีของปราชญ์ชาวบ้าน 1.3 การรวมวงและปรับวง 2) การถ่ายทอดดนตรีไทย
ตามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง 3) ปัญหาและอุปสรรคต่อการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มตัวอย่างประกอบ
ด้วยปราชญ์ชาวบ้าน 9 คน ผู้บริหารโรงเรียน 9 คน ครูดนตรีประจำโรงเรียน 10 คน และนักเรียน 94 คน ได้มาโดยวิธีเจาะจง
(Purposive Sampling) ส่วนนักเรียนใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผู้วิจัยใช้การสังเกต (Observation)
และสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบเขียนพรรณนาความ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คำร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็นของการวิจัย นำเสนอแบบเขียนพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

1. วิธีการถ่ายทอดใช้วิธีสอนโดยการสาธิตควบคู่กับการบรรยาย ปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้กำหนดเนื้อหา คือ ให้
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทย ความรู้เฉพาะเครื่องดนตรีที่เลือกเรียน และเพลงที่ฝึกหัดเบื้องต้น ใช้สื่อการสอนประเภท
ของจริง แผนภูมิเพลง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วัดและประเมินผลเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม การรวมวงฝึกซ้อม และจากผลงาน
การแสดง การรวมวงและปรับวงในระดับประถมศึกษา พบว่าปราชญ์ชาวบ้านใช้วิธีการนำนักเรียนที่มีความสามารถปฏิบัติดนตรี
แต่ละเครื่องมือได้แล้วนำมารวมวงบรรเลงไปพร้อม ๆ กัน โดยควบคุมให้เป็นไปตามจังหวะและแบบแผนของเพลง สำหรับการ
ปรับวงซึ่งเป็นเทคนิควิธีของปราชญ์ชาวบ้านที่จะปรับวิธีบรรเลงดนตรีให้มีลีลาและความไพเราะมากขึ้น ส่วนใหญ่มักไม่ทำในระดับ
ประถมศึกษา ส่วนขั้นตอนการถ่ายทอด ปราชญ์ชาวบ้านใช้วิธีการถ่ายทอดตามแบบดั้งเดิมที่เคยสืบทอดจากบรรพบุรุษ ครู และ
ผู้รู้ คือ มีวิธีการถ่ายทอดโดยการบอกเล่าซึ่งเป็นการถ่ายทอดโดยตรงจากครูสู่ศิษย์ เน้นการปฏิบัติให้ดู ให้นักเรียนปฏิบัติตาม
แบบอย่าง

2. ครูดนตรีประจำโรงเรียน และนักเรียนมีความเห็นตรงกันว่า การถ่ายทอดโดยการบอกเล่า ต่อเพลงแบบตัว
ต่อตัว เป็นวิธีที่ดีที่สุด ควรปรับเปลี่ยนการสื่อความหมายของภาษาดนตรีจากบอกด้วยการออกเสียง “โน้ต” มาเป็น โน้ต โด เร มี
เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน

3. ปัญหาและอุปสรรคต่อการถ่ายทอดดนตรีของปราชญ์ชาวบ้าน ตามความเห็นของผู้บริหารและครูดนตรีประจำ
โรงเรียนคือ ปราชญ์ชาวบ้านขาดความรู้ทางการศึกษาทำให้เสียโอกาสเกี่ยวกับความมั่นคงในอาชีพการงาน และขาดจิตวิทยา
เกี่ยวกับการสอนเด็ก ทำให้เกิดปัญหาการควบคุมดูแลในขณะมีการเรียนการสอน สำหรับวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นปัญหาคือ ขาดการ
ซ่อมบำรุงให้มีคุณภาพใช้งานที่ดี เนื่องจากขาดงบประมาณและบุคลากรผู้ดูแลรับผิดชอบ